

מראי מקומות- כבא בתרא נ"ט

דאינו חציף לעשות כן, ומש"כ אע"פ שיש בו היזק ראי', היינו דביסוד שייך כאן היזק ראי',

וצ"ע [אולם צ"ע, הא גופא, למה אינו יכול להחזיק עליו, הר"ל למחות כדי שלא יחזיק עליו. בשלמא לפי הרשב"ם, י"ל דכל המחאה הוא כלפי ההיזק ראי', ואם אינו מזיקו בראי', אי"צ למחות, וממילא אינו יכול להחזיק, אבל להרמב"ן צ"ע. ואף להרשב"ם אינו מיושב כל הצורך, למה לא אמרו דצריך למחות כדי שלא יחזיק עליו שלא יהי' יכול לבנות. ואולי אינו שכיח לבנות למעלה מד', ולכן אינו עולה על דעתו למחות מחמת זה לבד, וממילא אינו יכול להחזיק עליו כלפי בנין כותל למעלה מד', וצ"ע]. ומה דס"ל לר' אילעא דאף למעלה מד' אמות יכול למחות, כ' הרמב"ן דזהו משום דס"ל לר' אילעא דיש לחוש להיזק ראי', משום דיכול להושיב שרשיפא (משא"כ למטה מד' אמות, ס"ל להרמב"ן דמיירי במקום שאין שייך היזק ראי').

(ג) **לימא בכופין על מדת סדום קמפלגי- יש לעי',** מה שייך הכא כופין על מדת סדום, איזה זכות יש לו למחות על חבריו מלפתוח חלון ברשות עצמו אם אינו מזיקו כלל. וע' בקצות (קנ"ד, א') דכ' דבלא הא דכופין על מדת סדום ודאי הי' יכול לעכבו, שהרי חבריו נהנה מאויר חצר שלו, וא"כ בעצם יכול לעכבו מלעשות כן, לולי הדין דכופין על מדת סדום.

(ד) **לימא בכופין על מדת סדום קמפלגי- הק' הריטב"א,** איך אפשר דס"ד דאיכא מ"ד שאין כופין על מדת סדום. ותי' דלכ"ע אי"ז מדת סדום ממש, דהא איכא חשש היזק ראי' ע"י שרשיפא, אלא דקס"ד דכיון שאי"ז מצוי אלא כשצריך לנקר חלונו או ביתו, קרוב למדת סדום הוא, וא"כ י"ל דנח' אם כופין ע"ז כמו מדת סדום ממש או לא. וע"ז תי' הגמ' דלעולם אם כל החשש הי' רק כשבא לנקר חלונו וכדו', זה יהי' חשיב מדת סדום וכופין עליו. אלא דמ"מ יש לחוש דמותיב שרשיפא בכל יום ויום כדי לזון עיניו בגן ופרדס שלו, ולכן אידך לא חייש.

(ה) **לא, דכ"ע כופין, ושאני הכא דא"ל זימנין דמותבת שרשיפא תותך וכו'- הק' הרמב"ן,** מ"ש הכא דחיישינן ומ"ש גבי חצר דתנן (ה). למעלה מד' אין מחייבין אותו לבנות, ומשום

(א) **אתמר, ר' אושעיא אמר מעכב- פי' הרשב"ם,** על בעל הגג (דהיינו, מלסתום צנורו). וע' **בנמוקי יוסף (לא: בדפיו) שכ' בשם הרא"ה** דרק אם בא לסתום צנורו יכול בעל החצר לעכב, אבל אם בא בעל הגג לסתור גגו, או לבנות עליי' על גגו, אז אין בעל החצר יכול לעכב, דלא קנה אלא מים של הגג, דהיינו דכל זמן שיש שם גג, הרי בעל החצר יש לו זכות על מים שבה, אבל אין לו זכות לעכב עליו מלעקור גגו לגמרי. אולם הנ"י עצמו כ' לחלוק ע"ז, ודייק מלשון הגמ' דיכול לעכבו לגמרי אף מלעקור גגו.

(ב) **אמר ר' זירא, למטה מד' אמות יש לו חזקה ויכול למחות, למעלה מד' אמות אין לו חזקה ואינו יכול למחות- פי' הרשב"ם,** דחלון צורי, כיון שיש לו תרתי, שהוא גדול ונמוך, א"כ יכולין להסתכל ממנו לחצר, וא"כ שייך בה היזק ראי', ואם מניחו חבריו לעשותו שם ולא מיחה, א"כ ודאי ברשותו עשה, ולכן שפיר יש לו חזקה עליו, וממילא אין זה יכול לבנות כותל, כיון שיש לחבירו חזקה להיות לו חלון שם. ומה דבחלון מצרית אינו יכול למחות, היינו משום דאין בזה שום היזק ראי', ואינו יכול להחזיק עליו, כיון שאינם מקפידין בהכי. ור' אלעא ס"ל דלענין חלון צורי, אם למעלה מד' אמות הוא, נהי שאין לו חזקה, לפי שאינן מקפידין ע"ז, מ"מ יכול למחות משום היזק ראי', ובזה פליגי אם יכול למחות או לא. **אולם ע' ברמב"ן דכ' דלא מיירי** כאן בחלון שיש ממנה היזק ראי', והחזקה הוא רק כלפי שאין חבריו יכול לעשות כותל כנגדו להאפיל עליו. ולכן, מה שלמטה מד' אמות יכול למחות, הוא גופא משום שיכול להחזיק עליו שלא לבנות כותל, היינו אף היכא שאין בו היזק ראי', מ"מ יכול למחות כדי שלא יחזיק עליו שלא יהי' יכול לבנות כותל, ומה שלמעלה אינו יכול למחות, היינו אפי' אם יש בו היזק ראי', והוא משום דאף בלא"ה אינו יכול להחזיק עליו (ומש"כ אע"פ שיש בו היזק ראי' צע"ק, למה אינו יכול למחות בשביל זה, ואולי ס"ל כמש"כ רשב"ם, דאין צריך לחוש שיושיב שרשיפא,

וממעט במשא הכותל אע"פ שהוא מרבה בחורים שמכניס בו הזיז.

(ח) **אמר ר' הונא, לא שנו אלא בעל הגג בבעל החצר, אבל בעל החצר בבעל הגג יכול למחות - כ' הרא"ש** (ע"ד, וכע"ז אי' בתוס'), דמה דקתני במתני' דזיז טפח יכול למחות, היינו בין בעל החצר על בעל הגג, ובין בעל הגג על בעל החצר, דאי לא תימא הכי, אלא דרק בעל החצר יכול למחות על בעל הגג, א"כ יצא דלפי ר' הונא אין חילוק בין פחות מטפח לטפח, דבין בפחות ובין בטפח יכול בעל החצר למחות בבעל הגג. **ולכן** ביאר, דבזיז טפח הדין הוא כן, בפחות מג' שנים, יכול בעל החצר למחות בבעל הגג, וזהו לכ"ע, בין לר' הונא ובין לר"י, ואף דלר"י אין שייך היזק ראי', זהו רק בפחות מטפח, דלא חזי אלא לתלות בו חפציו, ולכן יכול לעשות באהדורי אפי'. אבל בטפח ויותר, אז משתמשין על גבו ומסדרין עליו כלים, ולא מצי למיעביד באהדורי אפי', ולכן איכא היזק ראי' לכ"ע. אבל בעל הגג אינו יכול למחות בבעל החצר תוך ג' שנים, שהרי יכול בעל החצר להשתמש בהזיז, כיון שגם יכול לחתכו. **וכל זה תוך ג' שנים, אבל לאחר ג' שנים, דכבר יש חזקה לבעל הגג, אז יכול למחות על בעל החצר מלהשתמש בזיז שלו, דהא כל מה שהי' יכול להשתמש בעל החצר בזיז של בעל הגג, היינו משום דבעצם הי' יכול לחתכו. אבל עכשיו דכבר יש לו חזקה (דהא בזיז רחב טפח יש לו חזקה לאחר ג'), שוב אין לבעל החצר טענה זו, ולכן שפיר יכול בעל הגג למחות בהשתמשות של בעל החצר (ויצא לפי זה דמ"ש"כ הרא"ש בתחלת דבריו דלענין זיז טפח בין בעל הגג ובין בעל החצר יכולים למחות, אי"ז בב"א).**

(ט) **יגעת ופתחת לך, יגע וסתום - פי' הרשב"ם, דסבר שהי' לו חזקה לאלתר, וע"ז אמר לו ר' חייא דאין לו חזקה עד לאחר ג' שנים. וע' רשב"א שהביא דמכאן הביא הרי"ף ראי' לשיטתו דהיזק ראי' אין בו חזקה, וכוונת ר' חייא הי' לומר דאין לו חזקה לעולם. אלא דהק' הרשב"א, דאם מה דאמרי' דאין לו חזקה, היינו אף לאחר ג', א"כ מהו ראיית הגמ' דר' ישמעאל הי' ס"ל שיש לו חזקה**

דלא עביד איניש לאותובי שרשיפא בחצר. והריטב"א תי' דהתם דבכותל ד' אינו רואהו מעל גבי הכותל, ירא הוא להעמיד שם שרשיפא כדי לעמוד ולראות, דא"כ יהי' נראה מיד כנגב, כי אין לו שום טענה למה עמד שם, משא"כ הכא, בחלון שבביתו, אינו נראה כ"כ, ואפי' אם נראה, יהי' לו איזה אמתלא למה הי' עומד על השרשיפא, שהי' רוצה לראות פרדיסו וגנו, וכו'. **ובקצות** (קנ"ד, א') תי' ע"פ דבריו שם, דבאמת כאן כ"ע מודו דכופין על מדת סדום, וכאן כל הנדון הוא אם זה נחשב כמדת סדום או לא. דהיינו, דאם לא חיישינן כלל שמא זמנין דמותבת שם שרשיפא, א"כ הו"ל מדת סדום וכופין עליו. אבל אם יש איזה חשש, אפי' מיעוטא דמיעוטא, שיהי' לו איזה היזק ממנה, אפי' אם בעצם לא חיישינן לזה, אבל סכ"ס אין שייך לומר דמדת סדום הוא, שהרי יש לו אמתלא טובה למה אינו רוצה שיפתח לו חבירו חלונו.

(ו) **הזיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות - פי' הרשב"ם, דיכול למחות משום דכיון דמשתמש בעל הגג בזיז, רואה בחצר ואיכא היזק ראי'. וכ' הנמוקי יוסף (לא: בדפיו), דאע"ג דס"ל להרי"ף דאי אפשר להחזיק חזקה לענין היזק ראי', היינו דוקא מחלון לחצר, דקביעא תשמישו בבית, אבל מגג לחצר וכע"ז, שפיר שייך חזקה אף על הזיז ראי'.**

(ז) **החזיק רוחב טפח במשך ארבע, החזיק ברוחב ארבע - פי' הרשב"ם, דאם החזיק בזיז שהוא רוחב טפח באורך ד' טפחים, הרי החזיק נמי בזיז שהוא ד' על ד', דכיון דהניח לו אורך של מקום חשוב, נתרצה לו נמי ברחבו, דאין מקום חשוב פחות מד' על ד'. ותמה השטמ"ק (בעמוד א') בשם הראב"ד, ואם ויתר לחתור בכותלו חור של טפח (על ד'), יתיר לו לחתור ברחב ארבעה, ויתן שם דף שהוא ד' על ד', אין אלו אלא דברי נביאות. ולכן פי' הראב"ד דברי הגמ' באו"א, דאולי נאמר שאם בא להפך משך הזיז, שהוא ד' טפחים, לרחב הכותל, ולא יצא לאויר אי אם טפח, יכול לעשות. וכ' דדבר זה הדעת מקבלו, לפי שאינו מקבל תשמיש כ"כ,**

לאלתר, דלמא לא אמר ר' ישמעאל אלא שיש
לו חזקה לאחר ג' שנים, ור' חייא חולק וס"ל
דלעולם לא יהי' לו חזקה. ותי' דמדלא שאל
ממנו אם החזיק ג' שנים או לא, משמע
דלאלתר הוי חזקה לדידי'. וכיון דגם ר' חייא
לא שאל לו, ע"כ דר' חייא ס"ל דלעולם לא
יהי' לו חזקה. **וע"ע במשנת ר' אהרן**
(שכנים י"א, ד', סי' א', אות ג'), דכ' ליישב
פסקי הרמב"ם בענין זה, ע"פ היסוד שכ'
לייסד שם, דהיכא דעושה חזקה לענין איזה
השתמשות, לא אכפ"ל דג"כ איכא היזק,
ושפיר יכול להחזיק. משא"כ היכא דכל
החזקה הוא לענין היזק, ובזה אמרי' דאין
חזקה לנזקין. וכ' דהיכא דפתח חלונו לחצר
השותפין, א"כ הרי אין חזקתו כלל כלפי
השתמשות באויר החצר, דהא יש לו זכות
ורשות להשתמש בכל החצר, ואי"צ חזקה
לזה, וא"כ נמצא דכל החזקה שלו הוא רק
כלפי ההיזק ראי', ובזה שפיר אמרי' דאין
חזקה לניזקין. משא"כ בפותח חלון לחצר
חבירו, דאז מלבד ההיזק ראי', הרי מחזיק גם
כלפי ההשתמשות, אז שפיר יכול להחזיק,
ולא אכפת לן מה שיש ג"כ היזק ראי', ע"ש
באריכות בכל זה.